

TEXTUNDERLAG - POWERPOINT

Du kan gärna fylla ut manuset med material från <http://upphovsratt.nu> eller några av de andra källor som finns länkade på

BILD 1 – FILMENS VÄG TILL DIG.

Vi svenskar tittar mycket på film. Under 2011 såg den genomsnittlige svensken hela 80 filmer. Det kan jämföras med hur det såg ut 1956 då siffran var 11 filmer per person och år. En stor anledning till detta handlar givetvis om det idag är lättare att se på film än tidigare. Tänk efter! Idag kan vi se film hemma i soffan via tv eller dator, gå på bio eller till och med när vi är ute och rör oss.

20 procent av den film vi ser är svenskproducerad och varje år får ungefär 40 svenska filmer bio-premiär. Men hur går det egentligen till att ta fram en långfilm? Och hur ser färden ut från idé till färdig film? Det ska vi titta lite på här. Men först ska vi prata lite om upphovsrätt och vem som faktiskt har rätt till filmen när den väl är klar.

BILD 2 – FILM ÄR OCKSÅ EN VARA.

Det vanligaste missförståndet är att upphovsrätten skyddar en idé. Men en idé kan inte skyddas, man kan inte äga en idé. Upphovsrätten skyddar ”verket”, det vill säga slutresultatet av det arbete som kan börja med en idé.

Grunden i upphovsrätten är tanken att upphovsmannen ensam har rätt till resultatet av sitt arbete, verket. Ingen annan kan bestämma vad han eller hon ska göra, upphovsmannen får ta betalt så mycket eller lite den vill, låsa in verket så ingen får se det eller ge bort det till vem som helst. Det vanligaste är förstås att sälja rättigheterna (eller delar av dem) till något företag som kan ta verket till publiken och ge upphovsmannen inkomst. Verket kan vara en film, en låt, en bok, ett spel, en tavla, en teaterpjäs, ett datorprogram eller något annat. Upphovsrätten är så viktig att den räknas som en mänsklig rättighet.

Upphovsrätt uppstår automatiskt och tillfaller upphovsmannen i samma ögonblick som verket skapas. Skyddet gäller under hela upphovsmannens liv och därefter under ytterligare sjuttio år.

BILD 3 - IDÉSTADIET

Allting börjar med en idé. Det gäller även för film. En filmidé kan skapas från något helt nytt eller inspireras av något som redan finns t ex en bok, spännande person eller händelse.

En producent förädlar och utvecklar idén. Till sin hjälp har producenten ett produktionsbolag som ser till att skapa ett färdigt filmprojekt.

BILD 4 - PRODUKTIONSSTADIET

För att filmprojektet ska kunna genomföras krävs pengar. Dessa kan komma från flera håll. Produktionsbolaget ser till att hitta finansiärer som vill investera i filmen. De flesta filmer får även någon form av offentligt stöd och här spelar svenska biobesökare en ovärderlig roll. Varje gång en biobiljett säljs i Sverige går en slant till Svenska Filminstitutet (SFI) som sedan delar ut dessa pengar i form av stöd till svenska filmskapare. Man kan alltså säga att du och jag hjälper till att ta fram framtidens filmer när vi går på bio, oavsett om vi ser pumpande Hollywood-action eller en finstämd kärleksfilm inspelad i Trollhättan. Slutligen tar inte minst producenten själv en ekonomisk risk. Det kan då röra sig om att belåna exempelvis sin bostad för att betala insatsen till en ny filmproduktion.

Investeringar krävs för att kunna sysselsätta de personer som arbetar med filmprojektet. Det krävs allt

från regissörer till filmarbetare och skådespelare för att en film ska bli till. Har du någon gång tittat på eftertexterna till en film vet du att det oftast är en närmast oöverskådlig mängd människor som är inblandade i en films produktion. Enbart produktionsledet livnär i Sverige över 3000 heltidsanställda och ett stort antal frilansare och deltidsanställda.

När filmen är färdiginspelad påbörjas redigeringen. Många timmars inspelningar ska klippas ihop och redigeras till en färdig film. Ibland görs flera olika alternativa klippningar av filmer tills dess att de inblandade är nöjda med resultatet.

BILD 5 - DISTRIBUTIONSSTADIET

När filmen väl är klar återstår en hel del arbete för att du ska kunna se den. Rättigheterna att sprida filmen vidare till biografer, tv-kanaler och streamingtjänster köps i detta läge av en distributör.

Distribution är en viktig del av en films liv och ungefär 750 heltidsarbetande människor arbetar i Sverige med just detta.

Distributören kontakter i sin tur alla de platser och medier genom vilka filmen kommer visas. Men alla får inte visa den samtidigt. Man brukar tala om så kallade visningsfönster. Om du någon gång undrat varför en film inte kan ses på tv samtidigt som den går på bio kan du här spåra svaret på din fråga. För att väcka intresse för en film och i slutändan få folk att känna till dess existens krävs allt som oftast att den marknadsförs. Distributören har kontakt med journalister som får information om filmen så att de förhoppningsvis pratar om den i media. I marknadsföringen ingår också att ta fram och köpa reklamplats i tv, tidningar och på nätet. Distributören ser till att annonstavlor ute på gator och torg bokas och affischeras med filmens reklammaterial. När såg du senast reklam för en film?

BILD 6 - VISNINGSTADIET

Slutligen når filmen dina ögon! Ofta är resan från idé till färdig film lång, mödosam och dyr. Den kan faktiskt ta flera år innan du sitter där i biografen eller soffan med popcorn i hand och njuter av resultatet. Känns det inte då mer än rätt att de som arbetat med filmen ska få lön för mödan?

BILD 7 – FILMENS OLIKA VISNINGSFÖNSTER

Alla filmer når inte biografen men generellt pratar om oftast om fyra olika steg i en films visningsliv. Först går den på bio, därefter dyker den upp i butik som köpfilm, betal-tv och streaming tar därefter vid och allra sist visas den i vanlig TV.